

Under rubriken **The Journey Continues...** genomförde jag konserter med indiske tablaspelaren Fazal Qureshi och palestinske oudspelaren Ahmad al Khatib samt ytterligare indiska klassiska musiker i maj 2015. Rubriken syftar på att vår huvudkonsert i Mumbai den 13/5 var den årliga hyllningen till Ustad Allah Rakha, en legendarisk musiker som bl.a. spelade med Ravi Shankar under hela dennes karriär. Han är också far till Fazal och även till Zakir Hussein, känd från sina samarbeten med bl.a. John McLaughlin. 2013 släpptes det album, *Ley Lines* som jag gjort med Fazal och Ahmad mfl och musiken från detta utgjorde stommen i vår repertoar 2015.

Medverkande

Anders Hagberg – flöjt, sopransaxofon, sälgflöjt

Ahmad al Khatib – oud (arabisk luta)

Fazal Qureshi – tabla

Sabir Khan – sarangi (nordindiskt stråkinstr)

Varun Sunil – percussion

samt i MUMBAI även:

Rahul Sharma – santur (hackbräde)

Sridar Parthasarathy – mridangam (syndisk handtrumma)

Sanjay Divecha – gitarr

Två grundtankar formar projektet:

1. *Connecting 3 Worlds* - Flera olika musikaliska traditioner, instrument och musiker möts. Europa/Skandinavien, Mellan Östern, Indien. Jazz, folkmusik, klassisk maqam, klassisk raga. Västerländska instrument och traditionella instrument från Mellan Östern och Indien.

2. *The Journey Continues...* - Genom att förhålla oss till våra respektive traditioner med kunskap och respekt prövar vi nya uttryck i spelsätt och kombinationer. De tre solisterna från den nordindiska traditionen (Fazal Qureshi, Sabir Khan, Raul Sharma) är dessutom söner till stilbildare på tabla respektive sarangi och santur.

Jag vill skriva några rader om konserten i Mumbai som gavs på konserthuset St Andrews i stadsdelen Bandra. Detta var vår huvudkonsert med totalt 8 medverkande musiker samt en introduktion med tabla studenter som gjorde rytmiska kompositioner med vokala stavelser, sk bols.

Första set var tänkt att associera till de tre traditionerna och inleddes med oud och sedan en duett mellan oud och santur. Därefter följde en klassisk indisk raga med santur och tabla i sin hela, långa form med intro (alap) och flera rytmiska kompositioner (gat). Därefter spelade jag ett solonummer på C-flöjt med tydlig influens av europeisk konstmusik samt en duett med tabla där jag spelade traditionell sälgflöjt.

Landra set, som speglade nutid och blickade framåt, utgjordes grunden av mötet mellan flöjt/sax, tabla och oud med olika ytterligare musiker i kombinationer.

1.

Oudsolo + duo med santur

Santur – tabla Klassisk n.indisk raga, alaap & gat

C-flöjt solo
Sälgflöjt + tabla

2.

Sounds of Sufi (Hagberg)

Salma (al Khatib)

Panihari (trad Rajastan)

Two Rivers (al Khatib)

Månen vandrar (trad svenskt)

Creation (Qureshi)

Reflektion

Jag har spelat med Fazal Qureshi och andra klassiska musiker från Indien sedan sent 1980-tal. Min erfarenhet och kunskap om deras musik är i väldigt hög grad baserat på praktik genom en mängd konsertturnéer och inspelningar framför allt med gruppen Mynta mellan 1988-2004. Under dessa år var min största utmaning att i mötet med en så lång och stark tradition som den indiska, kunna bottna i mitt eget musikaliska språk. Jag lärde mig naturligtvis massor med saker om skalor och inte minst rytmer, men huvudfokus var inte "att spela indiskt" utan att tillföra mitt eget uttryck. Dessa insikter förstärktes och bekräftades när jag 1995 första gången turnerade i Indien och på konserthusen mötte celebriteter inom den klassiska musiken. Vad som gjorde störst intryck på dem var när jag spelade uttalat skandinavisk musik med vårt tonspråk och även på instrument som sälgflöjt.

De senaste åren har jag trängt djupare in i den modala musiken genom mitt KU-arbete kring improvisation från perspektiven nordisk jazz och arabisk maqam och även studerat mer av ragasystemet med sina thaat (tonförråd jfr med skala). Man skulle kunna säga att min metaförståelse kring våra möten mellan tre traditioner har blivit större och jag kan tydligare reflektera över utmaningar och kvaliteter i dem.

De musiker jag framför allt samarbetat med är skolade i den klassiska indiska musiken (och i Ahmads fall den klassiska maqamen). Trots att improvisation är en viktig del och att musiken är gehörstraderad så är den styrd av många regler hur man spelar, regler som kan ha sitt ursprung såväl i idiomatiska förutsättningar som teorier. Mitt musikaliska språk är jazz, påverkad av mitt svenska ursprung i melodik och harmonik. Det finns naturligtvis genremässiga markörer och "regler" även inom jazzen och många musiker förhåller sig till den traditionen som till en stil (jfr t.ex bebop i jazz med barock inom klassisk musik).

För mig handlar jazz mer om ett förhållningsätt till musiken där kommunikation, individualitet och frihet att interpretiera materialet är centrala. Flera olika forskare har försökt beskriva genren jazz och vad de alla är eniga om är tre aspekter; improvisation, individualitet hos musikerna och ett speciellt förhållande till pulsen. Ett "eget sound" och personligt uttryck är alltså något eftersträvansvärt inom jazzen. Jag upplever att jag kan förhålla mig friare till min tradition än mina vänner från Indien och Mellan Östern kan förhålla sig till sin. Här finns en tydlig skillnad mellan våra genrer, och jag kan tycka att jag som europeisk musiker med mina moderna västerländska instrument får gå ganska långt från delar av min musik för att kunna möta mina orientaliska kollegor. Det kan handla om anpassning till olika tonarter, begränsning av harmonik mm. Det som jag finner mest stimulerande med vårt samarbete är de klangliga mötena mellan våra olika

instrument och som skapar nya möjligheter samt att uppleva olika interpretationer av samma material.

En erfarenhet som blev tydlig under turnén 2015 var olikheterna i estetik mellan Ahmads lågmälda spel, som arbetar med tystnaden som medspelare och till Fazals med virtuosa kaskader av tabla-breaks på hög volym. Flöjtisten Milind Date (banuriflöjt) som jag träffade i Pune uttryckte det t.o.m. så att det finns en "rocknroll-attityd" i indisk klassisk musik och att publiken i Indien vill ha snabba explosiva passager med call & response kommunikation mellan melodi och rytm, annars tröttnar de!

Just denna "show-off"-attityd känns väldigt främmande för mitt sätt att musicera idag, för att inte tala om Ahmads som har som sin förebild Munil Bashir som under senare delen av sin karriär endast spelade solo.

Trots denna estetiska kollision så kan jag konstatera att det också händer något med mitt spel när jag får denna energi att svara mot i ryggen under ett solo som också ger något positivt.

Indien är kontrasternas land med fattigdom, oväsen och kaos men även skönhet, rikedom och meditation så det är måhända helt logiskt att deras tusenåriga musik speglar alla dessa kontraster.